

A ZSELICI TÁJVÉDELMI KÖRZET MACROLEPIDOPTERA FAUNÁJÁNAK ISMERETÉHEZ (LEPIDOPTERA)

ÁBRAHÁM LEVENTE

Bevezetés

A Zselic lepidopterológiai vizsgálata már századunk 30-as éveiben elkezdődött. A nagylepkefauna feltárását azok az amatőr gyűjtők kezdték el, akik Kaposvárt a század közepétől – entomológus körökben – ismert lepkészeti centrummá tették (*Pazsiczky* 1947). Szorgalmasan gyűjtögetve, kitűnő eredményeket értek el. Közöttük a leggazdagabb gyűjteménye Nattán Miklósnak volt (*Ábrahám* 1990). A kaposvári lepkegyűjtők főleg a Zselic város felé eső dombvonulatait vizsgálták. Az itt gyűjtött lelőhelyi adatokat (*Kovács* 1953, 1956) publikálta.

A lepidopterológiai kutatások következő szakaszát már az egész Zselicre kiterjedő szisztematikus feltáró munka jellemezte. Ezeket a vizsgálatokat (*Uherkovich* Á. 1980, 1981 a, 1981 b, 1982) végezte és több dolgozatban számolt be ezek eredményeiről. Az irodalomban Zselic és Belső-Somogy határvidékéről szintén voltak már előzőleg ismereteink (*Kovács* 1953, Lad, és *Uherkovich* 1978, Mike, Hedrehely).

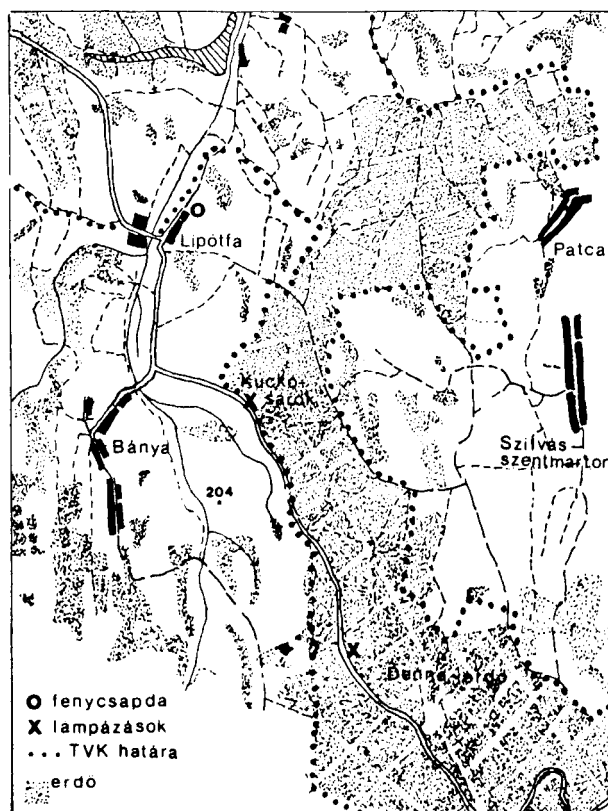
A Zselic a Déldunántúli-dombság egy nagy kiterjedésű tipikus dombvidéki tájegysége. Területe túlnyomórészt még ma is erdővel borított. Ennek a területnek a legerdősültebb és a települések által a legkevésbé felszabdalt részét Zselici Tájvédelmi Körzet néven védetté nyilvánították 1976-ban. A tájvédelmi körzet nagyobbik része Somogy megyében található, innen rovar-tani adataink hiányosak. A Zselicben – jórészt a mai TK területén – az 50-es években végzett botanikai vizsgálatok eredményei (*Borhidi* 1984) azt mutatják, hogy természeti értékekben rendkívül gazdag terület. A fenti kutatási előzmények és ismeretek után feltétlenül indokoltnak látszott, hogy a TK nyugati részén lepidopterológiai gyűjtéseket végezzünk (Kaposfő, Lipótfá). Jelen tanulmányban Lipótfán fénycsapda által fogott és a Dennai-erdőtömbben személyes gyűjtések során előkerült anyagot ismertetem.

A terület földrajzi viszonyairól

A Zselic szerkezeti vonalak mentén, ill. alapköze révén határolódik el a Dunántúli-dombság szomszédos területeitől. Az alacsony tengerszint feletti magassága (150-250 m) ellenére a terület erős tagoltsága miatt tájképileg rendkívül változatos. Különösen az eróziós és deróziós völgyekre tagolt keskeny dombhátak a jellemzők. Az éghajlati elemek közül külön ki kell

hangsúlyoznunk az évi csapadék mennyiség bőségét (730–760 mm), melyet a kis táj délnyugati fekvése miatt kap. Így a terület mérsékeltlen meleg, mérsékeltlen nedves, szubatlanti éghajlatú (*Marosi* 1990). A területen a löszös talajképző kőzeten kialakult agyagbemosódásos barna erdőtalajok az uralkodók, növényföldrajzilag a Somogyicum flórajáráshoz tartozik.

A gyűjtőterület a Zselici Tájvédelmi Körzet nyugati részén található. A fénycsapda és a lámpázások helyeinek körzetében a természetes vegetáció csak részben maradt meg. Itt az éger-kóris ligeterdők, gyertyános-kocsánytalan tölgyesek és bükkösök voltak a jellemzők.

1. ábra. A gyűjtőterület vázlatos térképe
Fig.1. Schematic map of the environs of collecting sites

Gyűjtési módszerek és gyűjtőhelyek

Rovarok tömeges mennyiségi gyűjtésére alkalmaztak a különböző csapdatípusok. Az éjszakai nagylepkék feltérképezéséhez, kártevők előrejelzéséhez legtöbbször fénycsapdákat használnak. Mivel gyorsan és nagy mennyiségű anyagot lehet velük gyűjteni, ezért a kutatások során szintén ezt a módszert alkalmaztam. A fénycsapdát 125 W-os Hg gőzlámpával üzemeltettem. Ennek jelentősége, hogy a bagolylepke-alkatúak túlnyomó többsége erősebb pozitív fototaxist mutat a gazdagabb UV sugárzást kibocsátó fényforrás felé, mintha az normál égővel működne. A személyes gyűjtések során szintén ezt a teljesítményű és minőségű fényforrást alkalmaztam, amelyet hordozható generátor segítségével üzemeltettem.

A gyűjtött fajok jegyzéke

A jegyzékben a Fauna Hungariae legújabb kötete szerinti rendszertani besorolást követtem (Vojnits, Uherkovich, Ronkay et Peregoviits 1990). A nappali lepkék esetében (Bálint 1991) publikált összefoglaló jellegű tanulmányának nomenklaturáját vettem át.

A fénycsapda által fogott fajokat évenként, mennyiségi adataikkal együtt tüntettem fel a jegyzékben. + jellel jelöltem a lámpázások, nappali gyűjtések során előkerült fajokat. A lámpázó helyek rövidítése: D. – Denna-erdő, L. – Lipótfá, Ku. – Kuckósarok. Az egyes fajok bizonyító példányait a Somogy Megyei Múzeum Lepidoptera gyűjteménye őrzi.

86. 87. D. L. Ku.

	86.	87.	D.	L.	Ku.
Poecillocampa populi L.	21	3			
Eriogaster rimicola Den. et Schiff.	27	1			
Lasiocampa quercus L.	6	3			
Macrothylacia rubi L.	76	16	+		
Euthrix potatoria L.	9	13	+		
Phyllodesma tremulifolia Hbn.	2				
Gastropacha quercifolia L.	7	1			
Odonestis pruni L.	51	7	+		
Dendrolimus pini L.	18	8	+		+
Sphingidae					
Agrius convolvuli L.	1	5			
Sphinx ligustri L.	10				
Hyloicus pinastri L.	25	6	+		+
Smerinthus ocellatus L.	29	11	+		
Mimas tiliae L.	46	12	+		+
Laothoe populi L.	20	15			
Macroglossum stellatarum L.					+
Proserpinus proserpina Pall.	2	2			
Hyles euphorbiae L.	2				
Deilephila elpenor L.	8	16			+
Deilephila porcellus L.	72	18	+		+
Limaconidae					
Cochlidion limacodes Hufn.	20	10	+		+
Heterogenea asella Den. et Schiff.		1	+		
Drepanidae					
Drepana cultraria F.				1	+
Drepana falcataria L.		35	8	+	+
Drepana curvatula Bkh.		8	4	+	+
Drepana binaria Hufn.		8	2	+	
Falcarina lacertinaria L.		1	1		
Sabra harpagula Esp.		1	3	+	+
Cilix glaucata Sc.		21	10	+	
Geometridae					
Alsophila quadripunctata Esp.		6			
Alsophila aescularia Den. et Schiff.		2	54		
Euchoeca nebulata Sc.		7	6	+	+
Anthena anseraria H. S.					+
Asthena albulata Hufn.		3	4	+	+
Hydraelia flammeolaria Hufn.		7	5	+	+
Minoa murinata Sc.		3	1		
Epirrita dilutata Den. et Schiff.		3			
Epirrita christyi Prout		4	1	+	
Operophtera brumata L.		11			
Larentia clavaria Haw.		1			
Pelurga comitata L.				1	
Mesoleuca albicillata L.					+
Colistygia pectinataria Knoch		1	3	+	+
Lampropteryx suffumata Den. et Schiff.					+
Cosmorhoe ocellata L.			3		+
Eulithis mellinata L.					+
Hepialidae					
Hepialus humuli L.	1	2	+		
Triodia sylvina L.	6				
Cossidae					
Cossus cossus L.	3				
Zeuzera pyrina L.	3	1	+		+
Phragmataecia castaneae Hbn.	44	4			
Lemoniidae					
Lemonia taraxaci Den. et Schiff.	17	2			
Lemonia dumii L.	2				
Saturniidae					
Saturnia pyri Den. et Schiff.	6				
Eudia pavonia L.	2				
Antheraea yamamai Guer.	15	11			
Aglia tau L.	1				
Endromididae					
Endromis versicolora L.		2			
Lasiocampidae					
Malacosoma neustrium L.	1				
Trichiura crataegi L.	3	3			

	86.	87.	D.	L.	Ku.		86.	87.	D.	L.	Ku.
<i>Eulithis pyralata</i> Den. et Schiff.	6	10	+		+	<i>Epithecia tripunctaria</i> H. S.	5	3			
<i>Ecliptoptera silaceata</i> Den. et Schiff.	1		+			<i>Epithecia catharinae</i> Vojnits	1	1	+		
<i>Cidaria fulvata</i> Forst.	2	2				<i>Epithecia absinthiata</i> Cl.	6	3	+		
<i>Piemysia rubiginata</i> Den. et Schiff.	2	1	+		+	<i>Epithecia assimilata</i> Dbld.	6	2	+		
<i>Thera firmata</i> Hbn.		1	+			<i>Epithecia vulgata</i> Haw.	3		+		
<i>Thera variata</i> Den. et Schiff.	3	13				<i>Epithecia denotata</i> Hbn.	2				
<i>Thera juniperata</i> L.		1				<i>Epithecia castigata</i> Hbn.	9	19	+	+	+
<i>Electrophaea corylata</i> Thnbg.	1	2		+		<i>Epithecia icterata</i> Vill.		1			
<i>Hydriomena furcata</i> Thnbg.				+		<i>Eupithecia succenturiata</i> L.	25	16			
<i>Hydriomena impluviata</i> D. et Schiff.	5	1	+	+	+	<i>Eupithecia pimpinellata</i> Hbn.		4			
<i>Horisme vitalbata</i> Den. et Schiff.	1					<i>Eupithecia virgaureata</i> Dbld.	2	4	+		
<i>Horisme tersata</i> Den. et Schiff.	1	4	+			<i>Eupithecia abbreviata</i> Stephens				+	
<i>Horisme corticata</i> Tr.	3	4	+			<i>Eupithecia dodoneata</i> Guen.	2				
<i>Melanthia procellata</i> D. et Schiff.	2	4	+	+		<i>Eupithecia tantillaria</i> Bsd.	3				
<i>Rheumaptera undulata</i> L.				+		<i>Gymnoscelis rufifasciata</i> Haw.				+	
<i>Triphosa dubitata</i> L.	1					<i>Chloroclystis v-ata</i> Haw.	15	13	+		+
<i>Philereme transversata</i> Hufn.			+		+	<i>Callicystis rectangularata</i> L.	1		+		
<i>Philereme vetulata</i> D. et Schiff.	4	1				<i>Anticollix sparsata</i> Tr.				+	
<i>Perizoma alchemillata</i> L.	106	31	+			<i>Rhodometra sacraria</i> L.		1			
<i>Perizoma lugdunaria</i> H. S.	2	1	+			<i>Idaea ochrata</i> Sc.	22	15			
<i>Perizoma bifasciata</i> haw.		1				<i>Idaea serpentata</i> Hufn.		1			
<i>Perizoma flavofasciata</i> Thnbg.	2					<i>Idaea muricata</i> Hufn.	44	32			+
<i>Coenotephria sagittata</i> L.	1	2				<i>Idaea rusticata</i> Den. et Schiff.	1	1			
<i>Euphyia biangulata</i> Haw.	1	2			+	<i>Idaea moniliata</i> Den. et Schiff.	2	15	+		
<i>Euphyia unangulata</i> Haw.	2	1	+		+	<i>Idaea biselata</i> Hufn.	3	28	+		
<i>Orthonama obstipata</i> F.	1	6				<i>Idaea dilutaria</i> Hbn.		2			
<i>Xanthorhoe biriviata</i> Bkh.		1	+			<i>Idaea fuscovenosa</i> Goeze		5			
<i>Xanthorhoe designata</i> Hufn.				+		<i>Idaea humiliata</i> Hufn.	1	3			
<i>Xanthorhoe spadicearia</i> D. et Schiff.	6	10	+		+	<i>Idaea dimidiata</i> Hufn.	31	56			
<i>Xanthorhoe ferrugata</i> Cl.	30	23	+			<i>Idaea subsericeata</i> Haw.	15	1	+		
<i>Xanthorhoe quadrifasciata</i> Cl.	12	4	+			<i>Idaea trigeminata</i> Haw.	28	4	+		+
<i>Xanthorhoe fluctuata</i> L.	1	4	+		+	<i>Idaea emarginata</i> L.	4	3			
<i>Scotopteryx chenopodiata</i> L.	37	35				<i>Idaea aversata</i> L.	78	100	+		+
<i>Scotopteryx mucronata</i> Sc.					+	<i>Idaea rubraria</i> Stgr.	1				
<i>Catarhoe rubidata</i> Den. et Schiff.	3	1	+	+	+	<i>Idaea degeneraria</i> Hbn.		3	+		
<i>Catarhoe cuculata</i> Hufn.	23	11	+	+		<i>Idaea deversaria</i> H. S.	2	3			
<i>Epirhoe hastulata</i> Hbn.	1					<i>Calothysanis amata</i> L.	50	103	+		
<i>Epirhoe tristata</i> L.	32	37				<i>Cyclophora albipunctata</i> Hufn.		1			
<i>Epirhoe alternata</i> Müll.	51	61	+	+	+	<i>Cyclophora annulata</i> Schulze	12	3	+	+	
<i>Epirhoe galiata</i> Den. et Schiff.		1				<i>Cyclophora pendularia</i> Cl.	1	1	+		
<i>Costaconvexa polygrammata</i> Bkh.				+		<i>Cyclophora ruficiliaria</i> H. S.	1	8	+		
<i>Campogramma bilineata</i> L.	8	1			+	<i>Cyclophora punctaria</i> L.					+
<i>Mesotype virgata</i> Hufn.		2				<i>Cyclophora linearia</i> Hbn.	4	3	+	+	
<i>Aplocera plagiata</i> L.	4					<i>Scopula immorata</i> L.	211	103			+
<i>Aplocera efformata</i> Guen.	3					<i>Scopula corivalaria</i> Kretschmar		3			+
<i>Lobophora sexalata</i> Retz.	1					<i>Scopula caricaria</i> Reutti	9	8			+
<i>Trichopteryx viretata</i> Hbn.	20	1				<i>Scopula nigropunctaria</i> Hufn.	16	17			
<i>Trichopteryx carpinata</i> Bkh.	2	8				<i>Scopula virgulata</i> Den. et Schiff.	66	29			+
<i>Trichopteryx polycommata</i> D. et Schiff.	1					<i>Scopula ornata</i> Sc.	6				
<i>Epithecia inturbata</i> Hbn.	1		+			<i>Scopula rubiginata</i> Hufn.	2	1			
<i>Epithecia haworthiata</i> Dbld.	76	9	+	+	+	<i>Scopula marginepunctata</i> Goeze		1			
<i>Epithecia plumbeolata</i> Haw.	4		+		+	<i>Scopula incanata</i> L.	1	4			
<i>Epithecia linariata</i> Den. et Schiff.	4		+			<i>Scopula immutata</i> L.	28	22	+		
<i>Epithecia centaureata</i> Den. et Schiff.	3					<i>Scopula flaccidaria</i> Z.	15	3			

	86.	87.	D.	L.	Ku.		86.	87.	D.	L.	Ku.
Rhodostrophia vibicaria Cl.	4	3				Aethalura punctulata Den. et Schiff.	10	11	+		
Abraxas grossulariata L.	13	8	+		+	Ematurga atomaria Hufn.	35	58	+	+	+
Calospilus sylvata Sc.	7	1	+			Bupalus piniarius L.	4	4	+		
Lomaspilis marginata L.	137	52	+		+	Cabera exanthemata Sc.	4	6	+	+	+
Ligdia adustata F.	23	21	+		+	Cabera pusaria L.	34	20	+	+	
Stegania cararia Hbn.			+			Lomographa bimaculata F.	4	4	+		
Semiothisa notata L.	10	5	+		+	Lomographa temerata Den. et Schiff.	10	6	+		+
Semiothisa alternaria Hbn.	69	22	+			Theria rupicaparia Den. et Schiff.		1			
Semiothisa liturata Cl.	2	5	+		+	Campaea margaritata L.	16	5	+		
Chiasmia clathrata L.	195	94	+	+	+	Hylaea fasciaria L.					+
Chiasmia glarearia Brahm		1				Siona lineata L.	91	44			+
Tephрина murinaria Den. et Schiff.		1				Geometra papilionaria L.	1	1	+		
Tephрина arenacearia Den. et Schiff.	5	1				Comibaena pustulata Hufn.	8	8	+		
Cepphis advenaria Hbn.	1		+		+	Theidia smaragdaria F.	25	15	+		
Lozogramma chlorosata Sc.			+			Hemithea aestivaria Hbn.	19	12	+		+
Plagodis pulveraria L.	4	5	+			Chlorissa viridata L.	33	5	+		+
Plagodis dolabraria L.		1	+			Chlorissa cloraria Hbn.	41	27			
Opisthograptis luteolata L.	12	6	+			Thalera fimbrialis Sc.	19	10	+		+
Epione repandaria Hufn.	6	3	+			Hemistola chrysoprasaria Esp.	27	8	+		
Pseudopanthera macularia L.	2	1	+		+	Jodis lactearia L.					+
Therapis flavicaria Den et Schiff.	2	4									
Hypoxystis pluviana F.	21	29	+			Thyatiridae					
Ennomos autumnaria Werneburg	3					Thyatira batis L.	17	9	+	+	+
Ennomos quercinaria Hufn.			+			Habrosyne pyritoides Hufn.	38	20	+		+
Ennomos erosaria Den. et Schiff.	1					Tethea ocularis L.	2	2			
Selenia dentaria F.	3		+			Tethea or F.	2	1	+		
Selenia lunularia Hbn.			+			Tethea duplaris L.	16	3	+		
Selenia tetralunaria Hufn.	15	2			+	Polyptoca ridens F.		1			
Artiora evonymaria Den. et Schiff.	1	3				Polyptoca ruficollis F.		2			
Apeira syringaria L.	1		+			Polyptoca diluta Den. et Schiff.	1	1	+		
Crocallis tusciaria Bkh.	1										
Crocallis elinguaris L.	1	1				Notodontidae					
Ourapteryx sambucaria L.		1	+		+	Phalera bucephala L.	10	1			
Colotois pennaria L.	1	2				Cerura erminea Esp.				+	+
Angerona prunaria L.	16	17	+		+	Furcula bicuspis Bkh.	10	2	+		
Apocheima pilosaria Hbn.		2				Furcula furcula forcicula Fish.	10	5			
Apocheima hispidaria Den. et Schiff.		7				Furcula bifida Brahm	2				
Lycia hirtaria Cl.	17	15	+			Stauropus fagi L.	4	7	+		+
Biston strataria Hufn.		1				Peridea anceps Goeze	2	1			
Biston betularia L.	111	27	+			Notodonta dromedarius L.	23	7			
Agriopsis leucophaearia Den. et Schiff.		4				Notodonta ziczac L.	42	14			
Agriopsis bajaria Den. et Schiff.	3					Notodonta tritophus Den. et Schiff.	3	1			
Agriopsis marginaria Bkh.		2				Ochrostigma velitaris Hufn.		1	+		
Erannis defoliaria Cl.	9					Drymonia querna F.	3	1	+		
Peribatodes rhomboidaria D. et Schiff.	39	17	+			Drymonia dodonaea Hbn.	1		+		
Cleora cinctaria Den. et Schiff.	19	12				Drymonia ruficornis grisea Turati	5	1	+	+	
Alcis repandata L.	4		+		+	Drymonia melagone Bkh.	13	1	+		
Boarmia roboraria Den. et Schiff.	24	15	+			Pheosia tremula Cl.	26	2			
Boarmia danieli Wehrli		3				Ptilophora plumigera Esp.	127	1			
Boarmia punctinalis Sc.	51	96	+	+	+	Euchila palpina L.	16	18	+		
Boarmia arenaria Hufn.			+			Ptilodon capucina L.	3	2			+
Ascotis selenaria Den. et Schiff.	60	57	+			Ptilodon cucullina Den. et Schiff.		1	+		+
Ectropis bistortata Goeze	47	15	+			Spatalia argentina Den. et Schiff.	7	7	+		+
Ectropis extersaria Hbn.			+		+	Gluphisia crenata Esp.	9	8			+

	86.	87.	D.	L.	Ku.		86.	87.	D.	L.	Ku.
<i>Clostera curtula</i> L.	9	5	+			Nolidae					
<i>Clostera anastomosis</i> L.	3	3	+			<i>Meganola albula</i> Den. et Schiff.	20	21	+		
<i>Clostera pigra</i> Hufn.	46	5				<i>Meganola togatalalis</i> Hbn.	1			+	
Thaumetopoeidae						<i>Nola cucullatella</i> L.	10	1			
<i>Thaumetopoea processionea</i> L.	2	2				<i>Nola chlamitulalis</i> Hbn.	1				
Dilobidae						<i>Nola aerugula</i> Hbn.	30	16	+		
<i>Diloba caeruleocephala</i> L.	33	9				<i>Nola confusalis</i> H. S.				+	
						<i>Nola cicatricalis</i> Treitschke			2	+	
						Noctuidae					
Lymantriidae						<i>Agrotis segetum</i> Den et Schiff.	47	47	+		
<i>Calliteara pudibunda</i> L.	25	12	+		+	<i>Agrotis exclamationis</i> L.	90	46	+		
<i>Pentophera morio</i> L.	1					<i>Agrotis ipsilon</i> Hufn.	11	10	+		
<i>Orgyia antiqua</i> L.	13	3	+			<i>Agrotis crassa</i> Hbn.			1		
<i>Laella coenosa</i> Hbn.						<i>Ochropleura plecta</i> L.	111	149	+	+	
<i>Arctornis l-nigrum</i> Müll.	2	2	+		+	<i>Axylla putis</i> L.	97	99	+		
<i>Lymantria dispar</i> L.	18	11				<i>Eugnorisma depuncta</i> L.	28	22			
<i>Lymantria monacha</i> L.		1	+		+	<i>Noctua pronuba</i> L.	10	28	+		+
<i>Euproctis chryorrhoea</i> L.	6		+			<i>Noctua orbona</i> Hufn.	3	3			
						<i>Noctua interposita</i> Hbn.	2	2			+
Arctiidae						<i>Noctua comes</i> Hbn.	1				
<i>Phragmatobia fuliginosa</i> L.	407	116	+		+	<i>Noctua fimbriata</i> Schreber	2	6	+		+
<i>Phragmatobia caesarea</i> Goeze	1					<i>Noctua janthina</i> Den. et Schiff.		1	+		
<i>Spilosoma luteum</i> Hufn.	154	76	+			<i>Opigena polygona</i> Den. et Schiff.	1	2	+		
<i>Spilosoma urticae</i> Esp.	5	5			+	<i>Peridroma saucia</i> Hbn.	1				
<i>Spilosoma lubricipeda</i> L.	88	26	+	+	+	<i>Diarsia brunnea</i> Den. et Schiff.				+	+
<i>Hyphantria cunea</i> Drury		2				<i>Diarsia rubi</i> View	12	9			+
<i>Diaphora mendica</i> Cl.	73	17				<i>Xestia c-nigrum</i> L.	189	248	+	+	
<i>Rhyparia purpurata</i> L.	18	4				<i>Xestia triangulum</i> Hufn.	24	108	+		+
<i>Diacrisia sannio</i> L.	76	45				<i>Xestia baja</i> Den et Schiff.	12	9			
<i>Arctia caja</i> L.	51	37				<i>Xestia rhomboidea</i> Esp.	6	6	+		
<i>Arctia villica</i> L.	11	3	+			<i>Xestia xanthographa</i> Den. et Schiff.	23	9			
<i>Callimorpha dominula</i> L.	2	2	+		+	<i>Anaplectoides prasina</i> Den. et Schiff.		1			
<i>Euplagia quadripunctaria</i> Poda	4	2				<i>Cerastis rubricosa</i> Den. et Schiff.	3	39			
<i>Tyria jacobaeae</i> L.	1		+			<i>Cerastis leucographa</i> Den et Schiff.		4	+		
						<i>Discestra trifolii</i> Hufn.	10	14			
Lithosiidae						<i>Discestra dianthi hungarica</i> F. Wagner		1			
<i>Thumata senex</i> Hbn.	31	28	+			<i>Polia nebulosa</i> Hufn.	6	8	+		
<i>Mitochrista miniata</i> Forst.	100	96	+		+	<i>Hada nana</i> Hufn.		6			
<i>Cybosia mesomella</i> L.	105	28	+			<i>Mamestra brassicae</i> L.	14	21	+		
<i>Lithosia quadra</i> L.	14	10	+			<i>Mamestra persicariae</i> L.	26	35	+		+
<i>Eilema sororcula</i> Hufn.	6	6	+		+	<i>Mamestra w-latinum</i> Hufn.	3	4			
<i>Eilema lutarella</i> L.	98	42			+	<i>Mamestra contigua</i> Den. et Schiff.	34	57			
<i>Eilema deplana</i> Esp.	99	35	+		+	<i>Mamestra thalassina</i> Hufn.	93	43			
<i>Eilema lurideola</i> L.	218	471	+	+	+	<i>Mamestra suasa</i> Den. et Schiff.	7	7	+		
<i>Eilema pygmaeola pallifrons</i> Z.	14					<i>Mamestra splendens</i> Hbn.	34	6	+		
<i>Eilema pallietella</i> Scop.	1	3	+			<i>Mamestra olarecea</i> L.	27	25	+		
<i>Eilema complana</i> L.	135	153	+			<i>Mamestra pisi</i> L.	19	2			
<i>Pelosia muscerda</i> Hufn.	11	5	+			<i>Hyssia cavernosa gozmanyi</i> Kovács	1				
<i>Pelosia obtusa</i> H. S.	21	12				<i>Hadena rivulais</i> F.	11	7	+		
						<i>Hadena perplexa</i> Den. et Schiff.	2	3			
Ctenuchidae						<i>Hadena luteago</i> Den. et Schiff.	6	2			
<i>Syntomis phegea</i> L.	1		+			<i>Hadena bicruris</i> Hufn.					+
<i>Dysauxes ancilla</i> L.	7	2				<i>Tholera cespitis</i> Den. et Schiff.	32	8			

	86.	87.	D.	L.	Ku.		86.	87.	D.	L.	Ku.
<i>Tholera decimalis</i> Poda	198	25				<i>Parastichtis suspecta</i> Hbn.					1
<i>Panolis flammea</i> L.	3	5				<i>Atethmia centrago</i> Haw.					1
<i>Egira conspicularis</i> L.	15	14	+			<i>Atethmia ambusta</i> Den. et Schiff.	1				
<i>Orthosia incerta</i> Hufn.	33	214				<i>Xanthia aurago</i> Den. et Schiff.	2	4		+	
<i>Orthosia gothica</i> L.	55	362				<i>Xanthia fulvago</i> Cl.	12	6		+	
<i>Orthosia munda</i> Den. et Schiff.		69				<i>Xanthia togata</i> Esp.	2	1			
<i>Orthosia cruda</i> Den. et Schiff.		56				<i>Xanthia icteritia</i> Hufn.	7	3			
<i>Orthosia stabilis</i> Den. et Schiff.	4	78	+			<i>Xanthia gilvago</i> Den. et Schiff.	1				
<i>Orthosia gracilis</i> Den. et Schiff.		2				<i>Xanthia citrigo</i> L.	2			+	
<i>Mythimna turca</i> L.	65	85		+	+	<i>Simyra albovenosa</i> Goeze	3	1			
<i>Mythimna conigera</i> Den. et Schiff.	36	32	+			<i>Diphthera alpium</i> Osbeck			1		+
<i>Mythimna ferrago</i> F.	23	1	+			<i>Acronicta megacephala</i> D. et Schiff.	10				
<i>Mythimna albipuncta</i> Den. et Schiff.	15	23	+	+	+	<i>Acronicta alni</i> L.	7			+	
<i>Mythimna pudorina</i> Den. et Schiff.	151	101	+		+	<i>Acronicta cuspis</i> Hbn.	3	2		+	
<i>Mythimna straminea</i> Tr.		1				<i>Acronicta tridens</i> Den. et Schiff.	1				
<i>Mythimna impura</i> Hbn.	113	45	+			<i>Acronicta leporina</i> L.	1			+	
<i>Mythimna pallens</i> L.	34	27				<i>Acronicta auricoma</i> Den. et Schiff.	1	2			
<i>Mythimna l-album</i> L.	5	3				<i>Acronicta rumicis</i> L.	12	9			
<i>Mythimna comma</i> L.		1				<i>Craniophora figustri</i> Den. et Schiff.	7	5			
<i>Senta flammea</i> Curtis	2	1				<i>Cryphia fraudatricula</i> Hbn.	4	2			
<i>Senta stenoptera</i> Stgr.	6	1				<i>Cryphia algae</i> F.				1	
<i>Cucullia fraudatrix</i> Ev.	4	1				<i>Cryphia raptricula</i> Den. et Schiff.	1				
<i>Cucullia umbratica</i> L.	2	2				<i>Amphipyra tragopoginis</i> Cl.	1	2			
<i>Calophasia lunula</i> Hufn.	4	3				<i>Dypterygia scabriuscula</i> L.	6	4			
<i>Brachylomia viminalis</i> F.				+		<i>Rusina ferruginea</i> Esp.	34	101		+	
<i>Episema glaucina</i> Esp.	3	1				<i>Polyphaenis sericata</i> Esp.	3				
<i>Episema scoriacea</i> Esp.	7	5				<i>Thalpophila matura</i> Hufn.				4	
<i>Brachionycha sphinx</i> Hufn.	42	3				<i>Trachea atriplicis</i> S.	7	7		+	
<i>Brachionycha nubeculosa</i> Esp.		1				<i>Euplexia lucipara</i> L.				7	+
<i>Aporophila lutulenta</i> Den. et Schiff.	1	3				<i>Phlogophora meticulosa</i> L.	7	4		+	
<i>Lithophane socia</i> Hufn.		1				<i>Callopietria juvenina</i> Cramer				+	+
<i>Lithophane ornitopus</i> Hufn.	1	3				<i>Eucarta amethystina</i> Hbn.	24	10			
<i>Allophyes oxyacanthae</i> L.	28	16				<i>Goonallica virgo</i> Tr.	73	26			
<i>Valeria oleagina</i> Den. et Schiff.	1	7				<i>Ipimorpha retusa</i> L.	4	1			
<i>Dichonia aprilina</i> L.				+		<i>Ipimorpha subtusa</i> Den. et Schiff.	2				
<i>Dryobotodes eremita</i> F.	7					<i>Cosmia affinis</i> L.	1	1			
<i>Blepharita satura</i> Esp.	4	8				<i>Cosmia pyralina</i> Den. et Schiff.	6	4		+	
<i>Ammoconia caecimacula</i> D. et Schiff.	8	1				<i>Cosmia trapezina</i> L.	9	1			+
<i>Eupsilia transversa</i> Hufn.	4	15	+			<i>Actinotia polyodon</i> Cl.	10	18			
<i>Conistra vaccinii</i> L.	27	93	+			<i>Apamea monoglypha</i> Hufn.	3	5		+	
<i>Conistra ligula</i> Esp.	1					<i>Apamea syriaca tallosi</i> Kovács-Varga	1	1		+	+
<i>Conistra rubinigosa</i> Sc.		5				<i>Apamea crenata</i> Hufn.	9	2		+	
<i>Cocistra veronicae</i> Hbn.		1				<i>Apamea remissa</i> Hbn.	2	7		+	
<i>Conistra rubiginea</i> Den. et Schiff.		4				<i>Apamea anceps</i> Den. et Schiff.				+	
<i>Conistra erythrocephala</i> Den. et Schiff.		1				<i>Apamea sordens</i> Hufn.	2	1			
<i>Agrochola lychnidis</i> Den. et Schiff.	3					<i>Apamea scolopacina</i> Esp.	1	1		+	
<i>Agrochola circellaris</i> Hufn.	1			+		<i>Apamea pabulatricula</i> Brahm				1	
<i>Agrochola lota</i> Cl.	28			+		<i>Oligia strigilis</i> L.	26	35		+	+
<i>Agrochola macilenta</i> Hbn.	11	1				<i>Oligia latruncula</i> Den. et Schiff.	19	160		+	+
<i>Agrochola nitida</i> Den. et Schiff.		4				<i>Mesoligia furuncula</i> Den. et Schiff.	1				
<i>Agrochola helvola</i> L.	11	6	+			<i>Mesoligia literosa</i> Haw.				2	
<i>Agrochola humilis</i> Den. et Schiff.	5					<i>Mesapamea secalis</i> L.	5	11			
<i>Agrochola litura</i> L.	24	49	+			<i>Photodes minima</i> Haw.	8	6			
<i>Agrochola laevis</i> Hbn.		1	+			<i>Photodes extrema</i> Hbn.	91	22		+	+

	86.	87.	D.	L.	Ku.		86.	87.	D.	L.	Ku.
<i>Photedes pygmina</i> Haw.	17	6				<i>Macdunnoughia confusa</i> Stephens	15	27	+		
<i>Photedes fluxa</i> Hbn.	6	6		+		<i>Plusia festucae</i> L.		2	+		
<i>Luperina testacea</i> Den. et Schiff.	15	10				<i>Autographa gamma</i> L.	19	58	+		+
<i>Hydraecia micacea</i> Esp.	19	9				<i>Autographa jota</i> L.			+		
<i>Gortyna flavago</i> Den. et Schiff.	3	2	+			<i>Catocala nupta</i> L.	1				
<i>Celaena leucostigma</i> Hbn.	2					<i>Catocala elocata</i> Esp.		1			
<i>Nonagria typhae</i> Thnbg.	1					<i>Catocala nymphagoga</i> Esp.	1				
<i>Phragmatophila nexa</i> Hbn.	1	5				<i>Ephesia fulminea</i> Sc.	12	2	+		
<i>Archanara geminipuncta</i> Haw.		2				<i>Euclidia glyphica</i> L.				+	+
<i>Archanara dissoluta</i> Tr.	3					<i>Aedia funesta</i> Esp.	8				
<i>Archanara neurica</i> Hbn.		1				<i>Tyta luctuosa</i> Den. et Schiff.	1	27			+
<i>Archanara sparganii</i> Esp.	1					<i>Lygephila lusoria</i> L.		1			
<i>Rhizedra lutosa</i> Hbn.	4	3				<i>Lygephila pastinum</i> Tr.	4	1			
<i>Sedina buettneri</i> Hering	7	4				<i>Lygephila cracca</i> Den. et Schiff.	1	2			
<i>Charanyca trigrammica</i> Hufn.	7	12				<i>Scoliopteryx libatrix</i> L.	4	1			
<i>Hoplodrina alsines</i> Brahm	296	400	+		+	<i>Calyptra thalictri</i> Bkh.	1				
<i>Hoplodrina blanda</i> Den. et Schiff.			+			<i>Laspeyria flexula</i> Den. et Schiff.	19	8	+		
<i>Hoplodrina respersa</i> Den. et Schiff.	2	6				<i>Colobochyla salicalis</i> Den. et Schiff.	3	9	+		+
<i>Hoplodrina ambigua</i> Den. et Schiff.	34	27				<i>Parascotia fuliginaria</i> L.		2			
<i>Atypha pulmonaris</i> Esp.	4		+		+	<i>Phytometra viridaria</i> Cl.	3	1			
<i>Spodoptera exigua</i> Hbn.		1				<i>Rivula sericealis</i> Sc.	209	188	+	+	+
<i>Caradrina morpheus</i> Hufn.	145	90				<i>Polypogon tentacularia</i> L.	179	324	+	+	
<i>Caradrina kadenii</i> Frr.		2				<i>Polypogon gryphalis</i> H.-S.	1				
<i>Caradrina clavipalpis</i> Sc.	3	2				<i>Macrochilo cribrumalis</i> Hbn.	4	5			
<i>Chilodes maritima</i> Tauscher	6					<i>Herminia tarsipennalis</i> Tr.	19	6	+	+	
<i>Athetis gluteosa</i> Tr.	11	9				<i>Herminia tarsicrinalis</i> Knoch.	18	57	+	+	+
<i>Athetis pallustris</i> Hbn.		1				<i>Herminia lunalis</i> Sc.	1	2	+		
<i>Hapalotis venustula</i> Hbn.	118	99				<i>Herminia nemoralis</i> Den. et Schiff.	8	11	+	+	
<i>Heliothis maritima</i> de Graslin		1				<i>Trisateles emortualis</i> Den. et Schiff.	1		+		
<i>Heliothis peltigera</i> Den. et Schiff.		1				<i>Paracolax glaucinalis</i> Den. et Schiff.	5	7	+		
<i>Panemeria tenebrata</i> Sc.			+			<i>Hypena rostralis</i> L.		2	+		
<i>Pyrrhia umbra</i> Hufn.	5	2				<i>Hypena proboscidalis</i> L.	89	51	+		
<i>Porphyrinia parva</i> Hbn.		1				<i>Schrankia costaestrigalis</i> Stephens	1	2			
<i>Porphyrinia purpurina</i> Den. et Schiff.		2									
<i>Lithacodia pygarga</i> Hufn	61	115	+		+	Hesperiidae					
<i>Eustrotia uncula</i> Cl.	6	9	+			<i>Erynnis tages</i> L.					+
<i>Deltote bankiana</i> F.	6	3			+	<i>Carcharodus alceae</i> Esp.					+
<i>Deltote candidula</i> Den. et Schiff.	23	16				<i>Pyrgus malvae</i> L.					+
<i>Emmelia trabealis</i> Sc.	71	63				<i>Pyrgus carthami</i> Hbn.					+
<i>Acontia lucida</i> Hufn.	31	1				<i>Hereropterus morpheus</i> Pall.				+	+
<i>Nycteola revayana</i> Sc.			+			<i>Carterocephalus palaemon</i> Pall.					+
<i>Nycteola asiatica</i> Krulikowski	1	1				<i>Thymelicus lineola</i> O.				+	+
<i>Earias chlorana</i> L.	65	64	+			<i>Thymelicus flavus</i> Brün.				+	+
<i>Earias vernana</i> Hbn.	1	2				<i>Ochlodes venatus</i> Brem. et Grey				+	+
<i>Bena prasinana</i> L.			+								
<i>Pseudoips fagana</i> F.	14	3	+			Pieridae					
<i>Colocasia coryli</i> L.	74	18		+		<i>Leptidea sinapis</i> L.				+	+
<i>Abrostola triplasia</i> L.	30	14	+			<i>Leptidea morsei</i> Fenton					+
<i>Abrostola asclepiadis</i> Den. et Schiff.	2		+			<i>Gonepteryx rhamni</i> L.				+	+
<i>Abrostola trigemina</i> Werneburg	3	5				<i>Colias crocea</i> Geoffr.					+
<i>Lamprotes c-aureum</i> Knoch	1					<i>Colias alfacariensis</i> Berg.					+
<i>Diachrysia chrysis</i> L.	89	59	+		+	<i>Colias hyale</i> L.					+
<i>Diachrysia zosimi</i> Hbn.	1					<i>Anthocharis cardamines</i> L.					+
<i>Diachrysia chryson</i> Esp.	1		+			<i>Pieris brassicae</i> L.				+	

	D.	L.	Ku.		D.	L.	Ku.
<i>Pieris rapae</i> L.	+	+	+	<i>Melitaea cinxia</i> L.			+
<i>Pieris napi</i> L.	+	+	+	<i>Melitaea phoebe</i> Goeze.			+
				<i>Melitaea athalia</i> Rott.	+		+
Papilionidae				<i>Melitaea britomartis</i> Assm.	+		+
<i>Parnassius memosyne</i> L.			+	<i>Melitaea diamina</i> Long.	+		
<i>Iphiclydes podalirius</i> L.	+			<i>Euphydryas maturna</i> L.	+	+	+
<i>Papilio machaon</i> L.	+	+	+	<i>Araschnia levana</i> L.	+	+	+
				<i>Polygonia c-album</i> L.	+		+
Lycaenidae				<i>Nymphalis polychloros</i> L.	+		+
<i>Lycaena tityrus</i> Poda			+	<i>Nymphalis xanthomelas</i> Esp.	+		
<i>Lycaena phlaeas</i> L.			+	<i>Nymphalis antiopa</i> L.	+	+	
<i>Lycaena dispar</i> Haw.	+		+	<i>Inachis io</i> L.	+	+	+
<i>Cupido argiades</i> Pall.	+		+	<i>Aglais urticae</i> L.	+	+	+
<i>Cupido alcetas</i> Hffmngg.		+	+	<i>Vanessa atalanta</i> L.	+	+	+
<i>Cupido decolorata</i> Stgr.			+	<i>Vanessa cardui</i> L.	+	+	
<i>Celastrina argiolus</i> L.	+		+	<i>Neptis sappho</i> Pall.	+		+
<i>Plebejus argyrognomon</i> Bergstr.			+	<i>Apatura iris</i> L.	+		+
<i>Plebejus argus</i> L.			+	<i>Apatura ilia</i> Den. et Schiff.	+		+
<i>Polyommatus icarus</i> L.			+				
Riodinidae				Satyridae			
<i>Hamearis lucina</i> L.			+	<i>Coenonympha glycerion</i> Borkh.	+		+
				<i>Coenonympha pamphilus</i> L.	+		+
Nymphalidae				<i>Coenonympha arcania</i> L.	+		+
<i>Isorria lathonia</i> L.	+		+	<i>Maniola jurtina</i> L.	+		+
<i>Boloria selene</i> Den. et Schiff.	+		+	<i>Lasiommata megera</i> L.	+		+
<i>Brenthis daphne</i> Bergstr.	+		+	<i>Lasiommata maera</i> L.	+		+
<i>Argynnis paphia</i> L.	+		+	<i>Pararge aegeria</i> L.	+		+
<i>Argynnis adippe</i> L.	+		+	<i>Aphantopus hyperantus</i> L.	+		+
<i>Argynnis aglaja</i> L.			+	<i>Miniois dryas</i> Scop.			+
<i>Melitaea didyma austria</i> Bryk			+	<i>Kanetisa circe</i> Fabr.	+		+
<i>Melitaea fascalis</i> Esp.			+	<i>Melanargia galathea</i> L.	+		+

A fénycsapda anyagok mennyiségi értékelése

A két év során a fénycsapda 18 116 db lepkét fogott, ez a lámpázásokkal és a nappali gyűjtésekkel együtt 630 fajnak bizonyult. A gyűjtött anyag mennyiségi eloszlásától 2. ábra nyújt szemléltető áttekintést, ahol a dekádönkénti anyagot ábrázoltam. Az egyes fajok listában szereplő mennyiségi adatain kívül még az 1% dominanciát elért fajokat külön feltüntettem a 3. ábrán. A két év során magas tömegrészeseledést ért el az *Eilema lurideola*, *Phragmatobia fuliginosa*, *Hoplodrina alsines*, *Macrophila tentacularia*, *Rivula sericealis*. A fenti fajok – az *Eilema lurideola* kivételével, mely zuzmófogyasztó – polifág gyepfogyasztóknak tekinthetők. A listában szereplő fajok nagy része szintén gyepfogyasztó. Összeségében jelentős a zuzmófogyasztók részaránya is. (*Mitochrista miniata*, *Cybosia mesomella*, *Eilema deplana*, *Eilema complana*, *Eilema lurideola*, *Eilema lutarella*)

A lombfogyasztó fajok közül csak a tavasszal rajzó, nyáron hernyóalakban lévő *Orthosia gothica* és *Orthosia incerta* emelkedik ki különösen a '87-es év folyamán. Mezőgazdasági kártevőként ismert fajok közül a

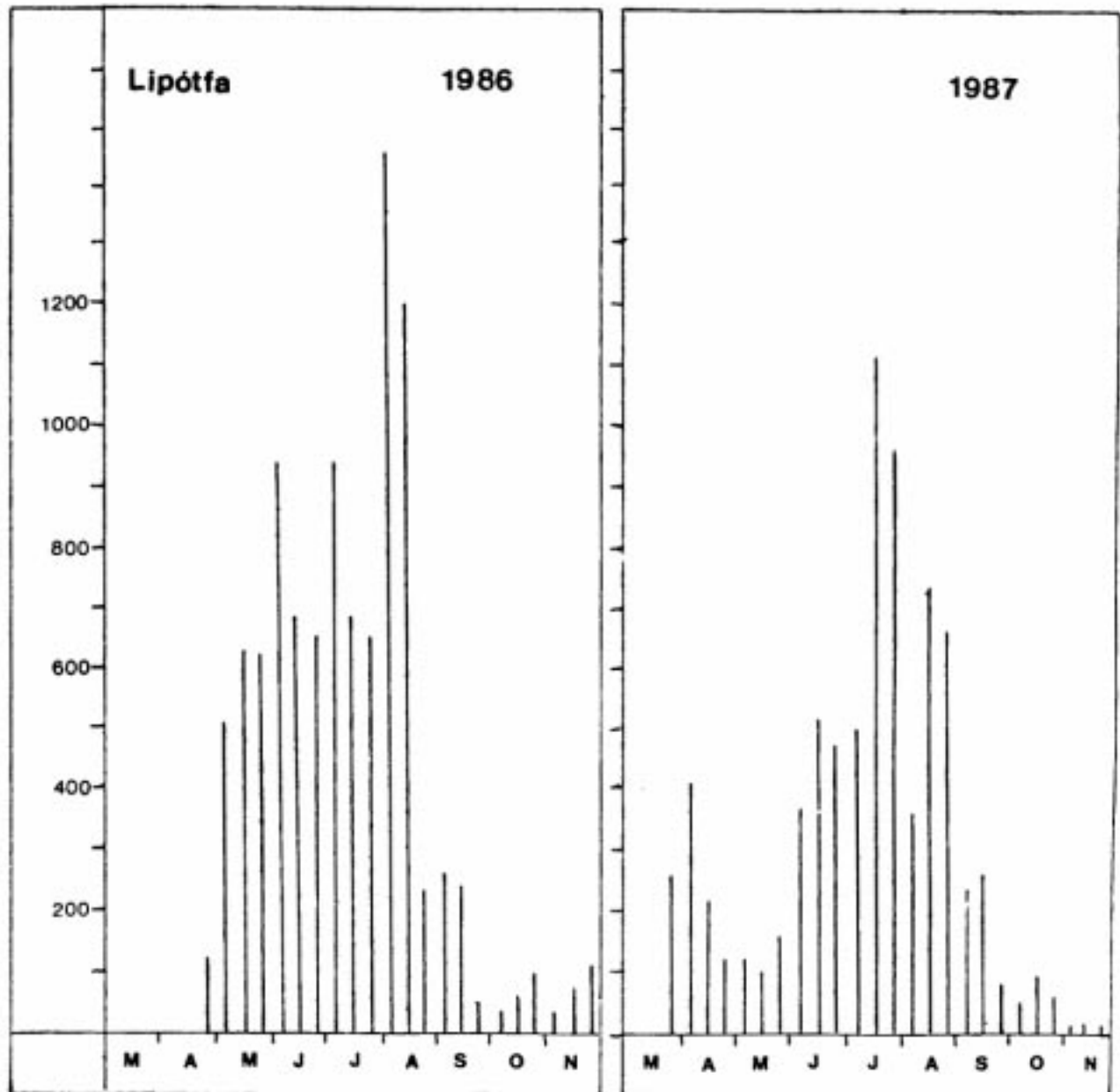
Xestia c-nigrum és a *Chiasma chlatrata* dominanciája érte el az 1 %-ot. A személyes gyűjtések – mivel nem rendszeres időközökben történtek – ezért azok mennyiségi adatainak jelentősége gyakorlatilag nincs, viszont jól kiegészítették az egyes fajok előfordulási adatait.

A nagylepkéfauna általános jellemzése

A nappali és éjszakai nagylepkéfauna egyaránt gazdagnak tekinthető. Jelentős az előkerült fajok száma: 70 nappali és 563 éjszakai. A fauna ökológiai spektruma széles, számos jellegzetességgel rendelkezik, melyeket a következőkben foglalok össze. Ehhez az ökológia-állatföldrajzi értékeléshez (Varga 1964.), (Uherkovich 1960, 1981a, 1981b, 1982) és (Rézbányai 1973, 1979, 1980, 1983) hasonló rendszerű munkáit követtem.

A fauna képében különösen feltűnő, hogy a nedveségkedvelő fajok jelentős számban vannak jelen.

Az eurosibériai arundofil társulások (nádasok, gyékényesek, magas sásosok) faunakomponensei: *Apamea ophiogamma*, *Rhizedra lutosa*, *Archanara sparganii*, *Archanara geminipuncta*, *Phragmatophila nexa*,

2. ábra. A fénycsapda által fogott anyagok dekádönkénti eloszlása Lipótfőn
 Fig. 2. Specimens per decades in the light trap of Lipótfő

Chilodes maritima, *Celaena leucostigma*, *Sedina buttneri*, *Scopula cornivalaria*, *Scopula caricaria* mind megtalálhatók. Az euroszibériai higrofil fajok mennyisége 1% dominanciát is megközelíti (*Mythimna impura*, *Mythimna pudorina*). A gyűjtött anyag másik fontos jellemvonása, hogy a nyugat-palearktikus elterjedésű kontinentális tölgyes fajok is nagy számban fordulnak elő (*Drymonia querna*, *Drymonia trimacula*, *Drymonia chaonia*, *Spatalia argentina*, *Peridea anceps*, *Ochro stigma velitaris*, *Thaumetopoea processionea*, *Drepana binaria*, *Enigaster nimicola*, *Dryobotodes protea*,

Dichonia aprilina, *Bena prasinana*, *Cyclophora ruficiliaria*, *Eupithecia abbreviata*). Mivel a fénycsapda környezetén nedvességkedvelő társulások voltak túlsúlyban, ez a gyűjtött anyag minőségén is tükröződik. Lipótfő közvetlen környezetén viszont nagyobb erdőfolt nincs ez a lomberdei fajok mennyiségében, alacsony dominancia értékeiben mutatkozik meg. Ugyancsak a még fokozott nedvesség igényű euroszibériai mezofil (*Siona lineata*, *Apamea crenata*, *Boloria selene*, *Melitaea diamina*) altohebrósa (*Diachrysis chyson*, *Autographa jota*) nyír-lüz-égerláp, (*Furcula bicuspis*, *Apate*

Fajnév	1986		1987		Fajnév	1986		1987	
	exx.	%	exx.	%		exx.	%	exx.	%
Miltochrista miniata	100	1,02	96	1,15	Mythimna impura	13	0,13	45	0,54
Cybosia mesomella	105	1,07	28	0,33	Conistra vaccinii	27	0,27	93	1,12
Eilema deplana	99	1,01	10	0,12	Oligia latruncula	19	0,19	160	1,92
Eilema complana	135	1,37	153	1,84	Rusina ferruginea	34	0,34	101	1,21
Eilema lurideola	218	2,22	471	5,67	Hoplodrina alsines	296	3,02	400	4,81
Eilema lutarella	98	1,00	42	0,50	Caradrina morpheus	145	1,47	90	1,08
Phragmatobia fuliginosa	407	4,15	116	1,39	Hapalotis venustula	118	1,20	99	1,19
Spilosoma lutea	154	1,57	76	0,91	Lithacodia pygarga	61	0,62	115	1,38
Ptilophora plumigera	127	1,29	1	0,01	Rivula sericealis	209	2,13	188	2,26
Scotia exclamationis	90	0,91	46	0,55	Macrophila tentacularia	149	1,52	324	3,90
Ochropepleura plecta	111	1,13	149	1,79	Perizoma alchemillata	106	1,08	31	0,37
Axylia putris	97	0,98	99	1,19	Idea aversata	78	0,79	100	1,20
Xestia c-nigrum	189	1,92	248	2,98	Calothyranis amata	50	0,51	103	1,24
Xestia triangulum	24	0,24	108	1,30	Scopula immorata	211	2,15	103	1,24
Tholera decimalis	198	2,02	25	0,30	Lomospilos marginata	137	1,39	52	0,62
Orthosia incerta	33	0,33	214	2,57	Chiasma chlatrata	195	1,98	94	1,13
Orthosia gothica	55	0,56	362	4,36	Biston betularia	111	1,13	27	0,32
Mythimna pudorina	153	1,56	101	1,21	Boarmia punctinalis	51	0,52	96	1,15

3. ábra. Az 1 % dominanciát elért fajok jegyzéke
Fig. 3. The species reached frequency of 1 p. c.

le cuspis, *Apatele leporina*, *Drepana curvatula* *Sabra harpagula*, *Falcaria lacertinaria*, *Geometra papilionaria*, *Pelosia muscerda*, *Macrochilo cribrumalis*, *Schrankia costaeatrigalis*) nemoralis, zárt lomberdei (*Anaplectoides prasina*, *Drepana cultraria*, *Jodis lactearia*) komponensek adják a főbb színező elemeket. A szárazságedvelő, molyhostölgyes és sziklagyepi fajok még színezőelemként sincsenek meg. A terület alacsony tengerszint feletti magassága erős tagoltsága és évi magas csapadékmennyisége nem biztosítja olyan erős negatív anomáliájú helyek létrejöttét, amely alkalmas lehetne boreális fajok megtelepedésére. Kivétel a *Rheumaptera undulata*, mely az utóbbi időben történt area térhódítása óta az alföldi részeket kivéve az egész országban előfordul már. A Zselic botanikai leírásaiban több helyen találkozhatunk azzal a megfigyeléssel, hogy az erdefenyő őshonosan fordul elő a Zselicben. A közelmúlt erdőtelepítése viszont nemcsak az erdei fenyő, de más fenyőfajok – a Zselicben különösen a luc és a vörösfenyő – állományát növelték meg. Így számos fenyőn élő nagylepke került elő, *Hyloicus pinastris*, *Panolis flammea*, *Hylaea fasciaria*, *Dendrolimus pini*, *Bupalus piniarius*, *Thera firmata*, *Lymantaria monacha*, *Eupithecia tantillaria*, *Semiothisa liturata* mennyiségük nem jelentős. A Zselicet délnyugati fekvése miatt hazánkban nagyobb gyakorisággal érik el a vándorfajok, mint az ország egyéb területeit. Ezt bizonyítják (*Uherkovich* 1981, 1983) vizsgálatai is. Két különösen ritka vándorfaj hazánkban a *Rhodometra sacraria* és az *Eublemma parva*, melyeknek 1-1 példányát fogta a fénycsapda.

Néhány ritkább faj jellemzése

Lemonia taraxaci Den. et Schiff.

Európa középső részén húzódik areája. Hazánkban a középhegység vonulatában és a Dél-Dunántúlon vannak lelőhelyei. UV fényre jól repül, de szürkületkor is aktív. A Zselicből Kaposvár volt ismert lelőhelye (leg: Nattán M.).

Lemonia dumi L.

Nyugat-palearktikus elterjedésű faj. Hazánkban csak szórványosan fordul elő. A Zselicből Kaposvár, Nagymátépuszta, Palé ismert lelőhelyei.

Coenotephria sagittata L.

Első hazai példánya a hetvenes évek végén a Dél-Dunántúlról került elő (*Uherkovich* 1977). Az azóta eltelt időben számos példányát gyűjtötte szintén a Dél- és Nyugat-Dunántúlon (*Uherkovich* 1981b). A Zselicben csak Ropolypusztáról ismert, area nagyságát növelő faj.

Rhodometra sacraria L.

Ritka déli vándorlepke. Főleg Afrikában él, Európában a Meditterániumra korlátozódnak lelőhelyei. Hazánkban kevés példány került elő. A Dél-Dunántúlról két pontról ismert, Lipótfá és Nagybajom (leg: Ábrahám L.). Nyugat-Dunántúlon *Uherkovich* nappal gyűjtötte (Daraboshegy). Lipótfai példányát a fénycsapda fogta. A fajnak a Dunántúlról szintén csak a második nemzedékes példányai ismertek.

Stegena cararia Hbn.

Areája eurázsiai kiterjedésű. Hazánkban a Dél-Dunántúlon több felé előforduló ritka faj, de él még az ország északkeleti részében is. A Zselicben számos lelőhelyről előkerült, de sehol sem volt gyakori.

Ochrostigma velitaris Hufn.

Dél-Európában elterjedt faj, az Ibériai-félszigettől Kis-Ázsián keresztül a Kaukázusig húzódik elterjedése. Előfordulása lokális a meleg tölgy erdőkben, molyhostölgyesekben és sziklagyepekben található. A hernyó is tölgyféléken táplálkozik, imágója UV fényre jól repül. Dél-dunántúli elterjedésével (*Utherkovich* 1976) foglalkozik. Azóta számos új lelőhelyről is előkerült, a Zselicben 14 helyről ismertek az adatai.

Discestra dianthii hungarica F. Wagner

Turano-eremiális faunaelem, hazánkban található az északi szegély populációja. A faj Mongoliától Spanyolországig elterjedt, több alfaját leírták, a Kárpát-medencében (Bécsi-medence és az Alföld) a ssp. *hungarica* ismert. Rendkívül meglepő volt e faj előkerülése. Hazánkból legismertebb az alföldi szikesek területén, ahol nagy számban repül. Az utóbbi időben ismertté vált egy Várpalota környékén fogott példány is a Dunántúlról. Feltehetően a Balaton déli partján még számíthatunk néhány kis kiterjedésű szikes foltban az előkerülésére, de valószínűleg sehol sem gyakori. További kérdés, hogy Belső-Somogy számos erősen nedves kis területű mocsarainak, láprétjeinek környékén élhet-e ez a faj. A belső-somogyi gyűjtéseim során (Nagybajom, Böhönye, Hosszúvíz, Baláta-tó) még nem került elő. A Dél-Dunántúli egyetlen ismert lelőhelye így Lipótfő. A faj előkerülése tovább erősíti Vargának azt a feltevését, hogy a Pannonicum faunagantikailag szoros kapcsolatban áll az Illyricummal és a területileg somogy-zalai dombság Praeillyricum (átmeneti) területként jellemezhető. Hazai ismert lelőhelyei a Kiskunság és a Hortobágy szikesei, valamint a Velencei-tó környéke (*Kovács* 1953, 1956).

Anaplectoides prasina Den. et Schiff.

Holoarktikus elterjedésű areája zonálisan Észak-Európában összefüggő, Dél-Európában csak a magas hegyvidékeken él. Ezt a fajt az 50-es években mutatták ki hazánkban. Azóta középhegyvidékeinken számos ponton előkerült. Azon fajok körébe tartozik, amelyeknek az areája növekszik. *Utherkovich* (1981b) vizsgálatai alapján vált ismertté (Ropoly-pusztá, Almamellék) a Zselicben. A dél-dunántúli lelőhelyei még Darány, Tolna.

Episema scoriacea Esp.

Kis-Ázsiában, Dél-Közép-Európában honos faj, de Német-, és Csehországban is megtalálható. A Zselic nyolc pontjáról gyűjtötték, de sehol sem volt gyakori.

Lithophane socia Hufn.

Palearktikus elterjedésű, Észak-Európán, Észak-Ázsián keresztül Japán-szigetekig húzódik areája, délen a hegyvidéki területeken foltszerűen, de megtalálható. A Dél-Dunántúlon több lelőhelyről ismert (*Utherkovich* 1976, 1981c) A Zselicben Kaposfőn, Ropoly-pusztán és Vásárosbércen fogták a fénycsapdák.

Apatele cuspis Hbn.

Palearktikus elterjedésű faj. Hernyója égerlevelekkel táplálkozik. A Dél-Dunántúlon különösen Baranya, Somogy, Zala megyékben sűrű a vízhálózat és számtalan természetes és mesterséges tó is található, így tápnövénye igen elterjedt. Az égeren élő állatok nagy gyakorisággal fordulnak elő. Hozzá hasonló még az *Apatele alni* is (*Utherkovich* 1983).

Apamea sicula syriaca Osth.

A faj a mediterrániában honos, Marokkóban, Dél-Franciaországban és Sziciliában a törzsalakja él. Hazánktól Törökországon keresztül Iránig a ssp. *syriaca* alfaj fordul elő. A hazai irodalomban a lelőhelyi ismeretése a faj 1969-es *Apamea tallosi* néven történt leírása óta igen megsaporodtak. Az altohebrós társulások jellegzetes faja, nálunk hegyvidéki előfordulásai ismertek inkább. A Zselicben kilenc gyűjtőpontról tudunk.

Pragmatophila nexa Hbn.

A szibériai faunakörhöz tartozó higrofil társulások jellegzetes faja különösen Somogy megyében, ahol számtalan apró kis mocsár, láp és sűrű vízhálózat található. Itt egyáltalán nem ritka (Nagybajom, Böhönye, Hosszúvíz, Baláta-tó, Somogyvár, leg: Ábrahám). A Zselicben Kaposfőről és Lipótfőről ismert.

Eublemma parva Hbn.

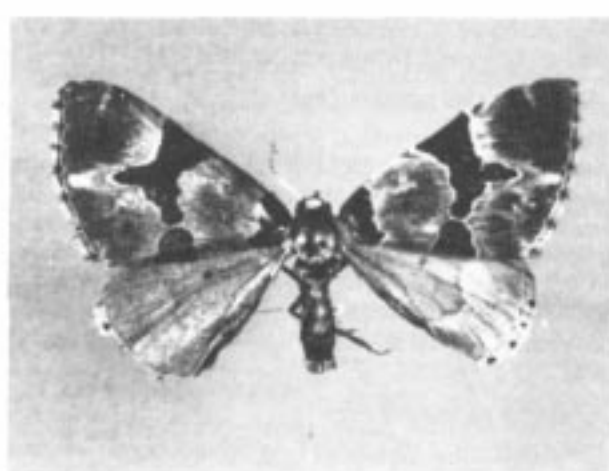
Elő-Ázsiában és a mediterrániában honos, hazánkba csak alkalmi vándorlásai útján jut el. Magyarországon mintegy tíz előfordulási adatát ismerjük. A Zselicben Kaposvár, Vásárosbércen és Lipótfőn sikerült gyűjteni.

Polypogon gryphalis H.-S.

Eurázsiai elterjedésű, Európában csak a dél- és közép-európai régióban honos. Meleg, nedves helyeket kedveli.

Nymphalis xanthomelas Esp.

Azok közé a palearktikumban elterjedt fajok közé tartozik, melyek Európában csak szórványosan fordulnak elő, viszont a Közép- és Kelet-Ázsiában elterjedtek.

1. kép. *Anaplectoides prasina* Den. et Schiff.4. kép. *Eulema parva* Hbn.2. kép. *Discertra dianthii hungarica* F. Wagner5. kép. *Lamprotes c-aureum* Knoch.3. kép. *Phragmatophila nexa* Hbn.6. kép. *Coenotephria sagittata* F.

7. kép. *Plemyria rubiginata* Den. et Schiff.8. kép. *Rheumoptera undulata* L.

Mivel a faj populációi az utóbbja években vészjóslóan lecsökkent, lelőhely adatait is jórészt a régi gyűjteményekből ismerjük, így ritkának és hazánkban szórványos előfordulásúnak mondhatjuk. A Zselicből Nattán M. mutatta ki (Kovács 1953). Nattán M. által megfigyelt lelőhely Kaposvár mellett (Nádasi-erdő) valószínűleg megsemmisült a területen történt intenzív erdőművelés (tarvágás) miatt. A Dennai-erdőben gyűjtött

példány remélhetőleg a Zselicben nem az utolsó maradvány populációhoz tartozik. Sajnos Uherkovich zselici vizsgálatai – melyet a Zselic több pontján folytatott – nem erősítették meg a faj létezését. Örvedetes, hogy Zalaszentmihályon is gyűjtötték (leg: Németh L.) az utóbbi időben. Hazánkban a faj védett, ennek ellenére eltűnőben van (Varga 1990).

IRODALOM

- Ábrahám L., (1990): Nattán Miklós nagylepke gyűjteménye (Lepidoptera) a pécsi Janus Pannonius Múzeumban – J. P. Múz. Évk. 34: 63–71.
- Bálint Zs., (1991): Conservation of Butterflies in Hungary – Oedipus 3: 5–36.
- Borhió A., (1984): A Zselic erdei – Dunántúli Dolg. Term. tud. sor. 4: 1–145.
- Kovács L., (1953): A magyarországi nagylepkék és elterjedésük – Fol. ent. hung. 6 (1): 77–184.
- Kovács L., (1956): A magyarországi nagylepkék és elterjedésük II. – Fol. ent. hung. 9 (1): 89–140.
- Marosi S.–Somogyi S. (szerk.) (1990): Magyarország kistájainak katasztere II. : 584–593.
- Pazsiczky S., (1947): Három kaposvári lepkész emlékezete – Fol. ent. hung. 2 (1): 1–3.
- Rézbányai L., (1973): Kvalitatív és kvantitatív vizsgálatok az Északi-Bakony éjszakai nagylepkefaunáján I. – Veszprém M. Múz. Közl. 12: 395–450.
- Rézbányai L., (1979): Kvalitatív és kvantitatív vizsgálatok az Északi-Bakony éjszakai nagylepkefaunáján II. – Veszprém M. Múz. Közl. 14: 139–191.
- Rézbányai L., (1980): Kvalitatív és kvantitatív vizsgálatok az Északi-Bakony éjszakai nagylepkefaunáján III. – Veszprém M. Múz. Közl. 15: 141–168.
- Rézbányai L., (1983): Kvalitatív és kvantitatív vizsgálatok az Északi-Bakony éjszakai nagylepkefaunáján IV. – Fol. mus. hist.-nat. Bakonyiensis 2: 105–172.
- Uherkovich Á., (1976): Adatok a Dél-Dunántúl nagylepkefaunájához (Macrolepidoptera) – Fol. ent. hung. 29: 119–137.
- Uherkovich Á., (1978): Belső-Somogy és a Zselic határvidékének lepidopterológiai viszonyai (Lepidoptera) – Somogy M. Múz. Közl. 3: 503–518.
- Uherkovich Á., (1981a): A Zselic nagylepkefaunája I. Vásárosbérc és környéke (Lepidoptera) – J. P. Múz. Évk. 25: 85–98.
- Uherkovich Á., (1981b): A Zselic Tájvédelmi Körzet nagylepkefaunája (Lepidoptera) – Somogy M. Múz. Közl. 4: 5–24.
- Uherkovich Á., (1981c): Data to the Macrolepidoptera fauna of South Transdanubia (Lepidoptera) – Fol. ent. hung. 34 (2): 239–252.
- Uherkovich Á., (1982): A Zselic nagylepkefaunája II. Délkelet-Zselic (Lepidoptera) – J. P. Múz. Évk. 26: 33–50.
- Uherkovich Á., (1982): A Zselic nagylepkefaunája IV. Kelet-Zselic: Palé környéke (Lepidoptera) J. P. Múz. Évk. 27: 37–50.
- Uherkovich Á., (1983): Lepidoptera on birch and alder in South and West Transdanubia, Hungary J. P. Múz. Évk. 28: 39–49.
- Varga Z., (1964): Magyarország állatföldrajzi beosztása a nagylepkefauna komponensei alapján – Fol. ent. hung. 17: 119–168.
- Varga Z., (Rakonczay Z. szerk.) Vörös könyv – Akadémiai Kiadó, Budapest.: 175–244.
- Vojnits A.–Uherkovich Á.–Farkas L.–Peragovits L.: Medvelepkek, szenderek és szövölepkek – Arctidae, Spingides et Bombyces – Fauna Hung. 16: 1–243.

LEVENTE ÁBRAHÁM: CONTRIBUTION TO THE KNOWLEDGE OF MACROLEPIDOPTERA IN THE NATURE CONSERVATION AREA OF ZSELIC (LEPIDOPTERA)

Resume

The author operated a light-trap in the west of Nature Conservation Area of Zselic (Transdanubia, Hungary) between 1986-1988 and also gathered in person in the region. Thus he caught 20 000 Macrolepidoptera and determined them in 633 species. He publishes the complete list of species and emphasizes the ones with 1% dominance. Significant number of the hygrophil species both quantitatively and qualitatively characterizes the

area. He caught a lot of rare species and gives a short description of them. The species are as follows: *Lemonia tarxaci* Den. et Schiff., *Coenotephria sagittata* L., *Rhodometra sacraria* L., *Discestra dianthii hungarica* F. Wagner, *Anaplectoides prasina* Den. et Schiff., *Apamea sicula syriaca* Osth., *Pragmatophila nexa* Hbn., *Eublemma parva* Hbn., *Nymphalis xanthomelas* Esp.

LEVENTE ÁBRAHÁM: ANGABEN ZUR KENNTNIS DER MACROLEPIDOPTERA-FAUNA DES ZSELIC-NATURSCHUTZGEBIETES (LEPIDOPTERA)

Zusammenfassung

Der Verfasser liess im westlichen Teil des Zselic-Naturschutzgebietes (Transdanubien, Ungarn) in den Jahren 1986-1988 Lichtfallen betreiben und er sammelte auf dieser Umgebung persönlich Großschmetterlinge. Auf diese Weise fing er fast 20 000 St. Großschmetterlinge, die vom Verfasser als 633 verschiedene Arten definiert wurden. Er gibt die ganze Liste der Arten an, und er betont extra die Arten, die 1prozentige Dominanz erreichten. Es ist für die Gegend charakteristisch, dass die quantitative und qua-

litative Anzahl der hydrophilen Arten sehr groß ist. Der Verfasser fing mehrere seltene Arten, die von ihnen kurz charakterisiert wurden. Die sind die folgenden: *Lemonia tarxaci* Den. et Schiff., *Coenotephria sagittata* L., *Rhodometra sacraria* L., *Discestra dianthii hungarica* F. Wagner, *Anaplectoides prasina* Den. et Schiff., *Apamea sicula syriaca* Osth., *Pragmatophila nexa* Hbn., *Eublemma parva* Hbn., *Nymphalis xanthomelas* Esp.